

PRENSA CAMPUS

“Els mitjans de comunicació generen ignorància”

A primer cop d'ull, John Eldridge no sembla la persona que realment és. Aquest professor emèrit de sociologia de la Universitat de Glasgow amaga els seus galons acadèmics sota l'aparença pròpia dels europeus que desembarquen a l'Altet buscant un càlid retir. Com a ells, a Eldridge se li nota el pas dels anys al rostre: els cabells semblen haver-li desertat fa temps de la zona parietal; els ulls –tan blaus com la camisa que ha triat per passejar-se per València, on ha de pronunciar la conferència inaugural del congrés de Mitjans de Comunicació dels Premis Octubre– s'empeteixen sota la dictadura de les arrugues; i els llavis han perdut el vigor de temps enrere. I, malgrat això, o precisament per això, Eldridge sembla un home entranyable. Educat fins

A la dècada dels 70, John Eldridge (Southampton, Anglaterra, 1936) va revolucionar les investigacions sobre la influència dels mitjans de comunicació. En aquesta entrevista parla de manipulacions, discursos hegemònics i assumptes silenciats.

a l'extrem, parla tan pausadament com camina i no té cap vergonya de declarar-se fan de *Strictly Come Dancing*, un programa de l'estil de *Mira quién baila*. “Sí, sí, m'agrada molt”, replica Eldridge davant la cara de sorpresa de qui l'entrevista. “La televisió ha de tenir els seus programes d'entreteniment –aclareix–, però, si parlem dels informatius, això és un altra cosa. Aquí cal serietat, rigor.”

Eldridge sap de què parla. Ha dedicat mitja vida a estudiar el discurs dels mitjans de comunicació, i més concretament de la televisió. De les seues investigacions procedeixen una part important dels materials d'estudi dels estudiants de periodisme. Ell, i el grup de treball que va organitzar al seu voltant i que van batejar amb el nom de Glasgow Media Group (GMG), van ser pioners a investigar el discurs dels mitjans de comunicació amb relació als discursos predominants en la societat. D'aquesta manera, van jubilar els comunicòlegs que fins aleshores s'havien limitat a estudiar els discursos mediàtics d'una manera aïllada. El GMG va desemmascarar les manipulacions dels informatius de televisió, i deixà constància de quines estratègies i inèrcies propiciaven la repetició de certs discursos i la desaparició d'uns altres. Estudiaren com l'ordenació de les notícies dins l'informatiu, la tria d'unes declaracions en lloc d'unes altres, l'absència d'alguns assumptes, el temps que es dedicava a cada notícia... configuraven un relat de l'actualitat que els telespectadors s'empassaven com a *imparcial*. Amb aquestes constatacions, Eldridge i els seus col·legues van donar cos a un marc teòric que avui continua tenint vigència entre aquells que es dediquen a investigar els discursos mediàtics i l'efecte d'aquests discursos sobre la percepció que els telespectadors tenim del món. De passada, van convulsar els estudis de periodisme i va generar no pas poca polèmica al si de la reverenciada BBC. “Ens van criticar molt –explica Eldridge– perquè pensaven que l'estudi posava en dubte la seua credibilitat. Però la nostra intenció era informar la gent sobre què passava. He fet classes i conferències a professionals de la BBC, Independent Television... i sempre m'han rebut amb certa

animadversió.” “El Glasgow Media Group –ha escrit *The Sunday Times*– ha estat un fuet de l'establishment. Però la seua aproximació metodològica per a la investigació ha guanyat admiradors –i imitadors– pertot arreu. [...] Tenen habilitats per a rivalitzar amb qualsevol empresa d'investigació de mercat, combinades amb una fama d'independència que molts es matarien per tenir.”

—Com va començar tot?

—Quan vam començar, a la dècada dels 70, tothom reconeixia que la televisió era la principal font d'informació i que tenia molta influència sobre la gent. Hi havia la impressió que –al contrari que la premsa, que a l'editorial deixa clara la seua posició– la televisió era un mitjà imparcial. En aquella època, la cobertura televisiva de les relacions industrials era una qüestió controvertida. Els partits de l'esquerra asseguraven que la cobertura informativa menystenia els sindicats. La dreta acusava la televisió d'estar decantada cap a l'esquerra per la manera de donar les notícies. En aquesta tessitura, els responsables de la BBC argumentaven que la televisió era imparcial, per tal com rebia crítiques de banda i banda. La qüestió va començar a interessar-me i vaig decidir d'estudiar-ho amb més profunditat. Vàrem enregistrar durant mesos els informatius de dues cadenes, la BBC i la ITN, i després analitzàrem minuciosament les notícies relacionades amb la indústria. Paràvem atenció a la freqüència de les notícies, l'ordre, el temps que s'hi dedicava...

—I quina conclusió en vau extreure?

—En primer lloc, ens adonàrem que, tot i ser cadenes que competien entre si, els continguts eren molt semblants. Això ens va portar a pensar que en totes dues redaccions hi havia rutines professionals similars entre uns i altres i que també es compartien molts valors.

Aquella investigació va resultar molt aclaridora sobre els dèficits dels mitjans de comunicació. Totes les tècniques utilitzades per transmetre informació a través dels canals convencionals de comunicació impliquen una certa manipulació. Es processa

“El telespectador no rep cap explicació dels fets o, a tot estirar, molt limitada”

informació d'una manera determinada i es presenta a l'audiència després de passar per un filtre. Totes les representacions mediàtiques de la realitat són selectives i, per tant, impregnades de valors i punts de vista.

Vam detectar, a més, que les televisions es comporten molt semblantment a l'hora de decidir què incorporen o no als seus noticiaris, de manera que allò que és cobert pels uns sol ser cobert pels altres. Al costat contrari, allò que no apareix en uns mitjans tampoc no sol rebre atenció en uns altres. És allò que anomenem *absències significatives*, tot allò rellevant que passa al món, però

que no rep cap atenció. I en l'anàlisi dels mitjans, tan important és què es diu com què no es diu.

—M'imagina que si el Glasgow Media Group continua funcionant més de tres dècades després és perquè queda molt per investigar...

—Sí, en queda, i molt. Per exemple, acabem de publicar el llibre *Bad news from Israel*. L'objectiu del GMG és de continuar investigant els temes que resulten controvertits. Algunes coses resulten recurrents i sorgeixen una volta i una altra. Per exemple, el problema de no tenir explicació de què passa. En la majoria de les anàlisis arribem a la conclusió que el telespectador no rep cap explicació dels fets o, a tot estirar, en rep una explicació molt limitada. En el cas del conflicte entre Israel i Palestina, sempre s'informa de fets concrets: atacs, atrocitats, víctimes..., però no s'entén el context del problema.

Hi ha molts problemes per explicar a la gent d'una manera adequada què passa al món. En el cas d'Israel i Palestina, vam preguntar a un grup de

PRESENTACIÓ DEL CD RECOPILATORI
ESTIRANT DE CANÇÓ
 amb el que s'obsequiarà a tots els assistents!

DIJOUS 13 DE NOVEMBRE		DIVENDRES 14 DE NOVEMBRE	
↘ 20 h ARTHUR CARAVAN Octubre Centre de Cultura Contemporània Sant Ferran, 12 VALÈNCIA	↘ 20 h PAU ALABAJOS Paranimf Universitat d'Alacant Campus de Sant Vicent del Raspeig ALACANT	↘ 22.30 h ARTHUR CARAVAN PAU ALABAJOS VERDCEL FELIU VENTURA MIQUEL GIL Teatre Principal d'Alcoi Entrades a www.servicam.es i a la guixeta del Teatre Principal. €10 / €6 socis ACPV i CCOM ALCOI	
↘ 20.30 h VERDCEL La Cassona Balmes, 2 ONDA	↘ 20.30 h MIQUEL GIL La Lotja Sala cultural Plaça de La Lotja s/n ELX		
↘ 20 h FELIU VENTURA Aula Magna Universitat Politècnica de València Campus de Gandia GANDIA			

Organitza:
 CENTRE OVIDI MONTLLOR ALCOI
 ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALÈNCIA

Més informació:
 CCOM
 965 520 148

www.jordirugell.com

“Les televisions públiques a Europa estan en perill, i això és un problema molt greu”

FRATIS I GANIPS

televidents sobre les seues conclusions després de veure unes notícies, i alguns van dir que pensaven que els palestins ocupaven el territori d'un altre país. Com és possible això? Els mitjans de comunicació se centren a donar fe dels esdeveniments, no a explicar-ne les causes. Veure les coses a través de la pantalla no significa necessàriament entendre què passa.

Aquesta desinformació en el cas d'Israel i Palestina ja hi era quan vam fer les primeres investigacions sobre el cas de la vaga minera més llarga del Regne Unit. Els informatius se centren a parlar de la violència i dels treballadors que no seguien la vaga, però ningú no explicava el perquè de la protesta. A més, en aquell estudi també vam demostrar que els informatius es

limitaven a donar únicament i exclusivament la informació des del punt de vista de la policia i del govern.

—**Manteniu que “els mitjans són experts a construir la ignorància”. Què voleu dir?**

—Pels estudis que hem fet, es posa de manifest que els mitjans de comunicació no ajuden a entendre el món, sinó que generen ignorància. Si volem que els mitjans es convertesquen en un canal per a una comunicació democràtica, ens hem de demanar com de sans, transparents... són aquests canals. Sense uns mitjans que funcionen d'aquesta manera, sempre arrossegarem un dèficit democràtic.

—**D'ençà que esclatà la crisi financera, es detecta un cert discurs de reconeixement de les culpes del propi sistema financer. Com pensem que afectarà aquesta crisi els mitjans de comunicació, tant des del punt de vista del negoci com del discurs?**

—Espere que hi haja un canvi. Durant molt de temps la ideologia del neoliberalisme ha estat sacralitzada, i els mitjans ens ho havien venut com una mena de desig generalitzat. Tot restava subordinat als principis del neoliberalisme, i això ha tingut conseqüències terribles per a les nacions pobres i les persones que hi viuen. La lliçó que n'hauríem d'extraure és que les assumpcions ideològiques han de ser desafiades. Hi ha moltes coses que s'han de reconsiderar: s'ha donat per bo que el neoliberalisme és el millor sistema i els seus organismes, el Banc Mundial, l'FMI... han estat intocables. Espere que la convulsió que ha suscitat aquesta crisi serveixca també perquè alguns mitjans reconsideren els discursos.

—**Sou favorable a mantenir el sistema de televisions públiques als països europeus?**

—Absolutament, perquè malgrat les limitacions de les televisions públiques, donen la possibilitat a les societats de tenir un mitjà de comunicació que resta al marge de les pressions comercials, tant com pot. No del tot, és cert, però al màxim possible. Les televisions públiques a Europa estan en perill i això és un problema molt greu.

Violeta Tena